

02.03.2026

Innspill til EU Arktis-strategi

Naturvernforbundet takker for muligheten til å komme med innspill til regjeringens arbeid med *EU Arctic Policy*.

Økt multilateralt samarbeid

I møte med klimaendringer og globale sikkerhetsutfordringer trenger vi styrket multilateralt samarbeid. Norge og EU bør styrke samarbeidet på områder som klimaforskning, deling av miljødata, begrensning av plastforurensing og bærekraftig forvaltning av fiskeriressurser.

Beskytte verdifulle og sårbare økosystemer i Arktis

I Arktis finner vi ett av verdens mest produktive og sårbare helhetlige økosystemer. Blant artene som lever i Arktis er store pattedyr som isbjørn, knølhval, grønlandshval og hvithval, sjøfugl og store fiskeforekomster. Utvidelse av olje- og gassvirksomhet nord for polarsirkelen utgjør en særlig stor risiko for ulykker og negativ påvirkning på det sårbare arktiske økosystemet.

Klimaendringer er en alvorlig trussel mot hele Arktis. Arktisk natur varmes opp fire ganger raskere enn det globale gjennomsnittet. Rask ismelting påvirker havstrømmer, og klimaendringene truer biodiversitet, fiskeriressurser og lokalsamfunn.

Norge bør spille en viktig rolle i multilateralt samarbeid for å styrke arktisk motstandsdyktighet mot klimaendringer, og for å hindre degradering av spesielt det marine biologiske mangfoldet.

Begrense olje- og gass i arktiske havområder

Sokkeldirektoratet anslår at det er store uoppdagede petroleumsressurser i norske havområder. Om lag 63 prosent av uoppdagede ressurser anslås å ligge i Barentshavet. Store distanser og krevende værforhold i Barentshavet gjør beredskap, redning og opprydning ved eventuelle ulykker svært utfordrende. Utvinning av olje og gass nord for polarsirkelen, særlig i det nordlige Norskehavet og nord i Barentshavet, utgjør en stor

risiko for arktisk naturmangfold. Norge bør ikke åpne for mer letevirksomhet, utvinning eller ny gassinfrastruktur i Barentshavet.

Ny og økt utvinning av olje og gass i Barentshavet vil ikke levere på nåværende energietterspørsel i EU, men vil heller komme når EU langt på vei har nådd sine mål om netto null i 2035. Både Norge og EU risikerer å bli fanget i en «gassfelle», der økt utvinning av fossil gass på lengre sikt fortrenger investeringer i fornybare energikilder. Det er risiko for å «låse inn» store utslipp forbi 2040, som ikke kan dekkes av det europeiske kvotemarkedet.

Begrense utvinning av (kritiske) råmaterialer

Arktis er rikt på naturressurser som kan dekke behovet for blant annet kritiske råmaterialer til for eksempel grønn teknologi. Utvinning medfører derimot betydelige miljø- og samfunnskonsekvenser. Råmaterialstrategier må derfor sikre at inngrep ikke skjer på bekostning av økosystemer, biologisk mangfold eller lokalsamfunn. Sirkulære løsninger, med først og fremst redusert (energi)forbruk, ombruk, gjenbruk og gjenvinning, må prioriteres for å redusere behovet for utvinning av (kritiske) råmaterialer, og hindre at etterspørselen etter (kritiske) råmaterialer brukes som en generell begrunnelse for nye gruveprosjekter i sårbare områder uten grundige miljø- og menneskerettighetsvurderinger.

Beskytt og styrk urfolks rettigheter

Norge har et særskilt ansvar for å ta vare på naturgrunnlaget for samisk kulturutøvelse. Urfolksgrupper i Arktis opplever et dobbelt press fra klimaendringer som endrer natur og økosystemer, samtidig som retten til tradisjonell kulturutøvelse under SP 27 blir utfordret av mineralutvinning og energiproduksjon i lys av det grønne skiftet. Naturvernforbundet oppfordrer Norge til å opprettholde og styrke urfolks rettigheter under ILO 169, og ta høyde for urfolks rett til å gi eller holde tilbake deres frie, forhåndsinformerte samtykke (*Free, Prior and Informed Consent*).

Kilder:

Hårstad, B. og Holtsmark, K. (2025). The Gas Trap: Outcompeting Coal vs. Renewables. [Journal of Political Economy](#).

Rantanen, M., Karpechko, A.Y., Lipponen, A. et al. (2022). The Arctic has warmed nearly four times faster than the globe since 1979. *Commun Earth Environ* 3, 168.

<https://doi.org/10.1038/s43247-022-00498-3>

Sokkeldirektoratet (20.02.2026). [Ressursregnskapet 2025](#).

Strategic Perspectives. The risk of gas overdependence in the EU.

<https://strategicperspectives.eu/eu-gas-insight/>.